

**แนวทางการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1**
**Guidelines for Public Mind Characteristics Development of Students
Under Kalasin Primary Educational Service Area Office 1**

ARTICLE INFO

Article history:

Received 22 January 2024

Revised 5 March 2024

Accepted 2 April 2024

Available Online 29 August 2024

วันทนี ประเสริฐสังข์^{1,*} และ กฤษณก ดวงชาตม²

Wantanee Prasertsang^{1,*} and Kritkanok Duangchatom²

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study the current situation of public mind characteristics of the students and 2) to study guidelines for developing public mind characteristics of the students. The research was divided into 2 phases: Phase 1 studies the current situation of public mind characteristics of the students. The sample group consisted of 307 teachers on duty at the primary schools under the jurisdiction of the Kalasin Primary Educational Service Area Office 1. The sample size was determined using the Yamane's formula to estimate the population proportion. The set proportion of the characteristics of interest in the population was 0.5 with 5 percent of acceptable error level and 95 percent of confidence level, drawn from stratified random sampling. The research tool was a questionnaire with 5 levels of rating scale. The data was analyzed by frequency distribution, percentage, mean and standard deviation. Phase 2 study guidelines for developing public mind characteristics of the students. The key informants were seven experts from purposive sampling. The semi structured interview was conducted in data collection and analyzed content of the interview data by interpreting and presenting them descriptively.

The results of the research found that: 1) the current situation of public mind characteristics of the students under the jurisdiction of the Kalasin Primary Educational Service Area Office 1 in overall was at a high level and 2) the results of the guidelines study for developing public mind characteristics of the students under the jurisdiction of the Kalasin Primary Educational Service Area Office 1 consisted of 4 aspects including the aspect of practice or doing things for public interest found 5 development guidelines, the aspect of duties and self-responsibilities found 3 development guidelines, the aspect of sense of public responsibility found 6 development guidelines and the aspect of respecting the rights of others found 6 development guidelines. There were totaling 20 guidelines for developing public mind characteristics of the students under the jurisdiction of the Kalasin Primary Educational Service Area Office 1.

¹ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประเทศไทย
M.Ed. (Education Management), Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand.

² รองศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประเทศไทย
Associate Professor, Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand.

*Corresponding author; e-Mail address: cnuckc2018@gmail.com

KEYWORDS: PUBLIC MIND CHARACTERISTICS / DEVELOPMENT GUIDELINES

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันจิตสาธารณะของนักเรียน และ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 การวิจัยกำหนดเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันจิตสาธารณะของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติงานที่สอนในระดับชั้นประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 จำนวน 307 คน การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้หลักการของ Yamane ในการประมาณค่าสัดส่วนของประชากรและกำหนดให้สัดส่วนของลักษณะที่สนใจในประชากร เท่ากับ 0.5 ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5% ระดับความเชื่อมั่น 95% และสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน เครื่องมือใช้เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และวิเคราะห์เนื้อหาข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์โดยวิธีการตีความแล้วนำเสนอแบบพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันจิตสาธารณะของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และ 2) ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะจิตสาธารณะของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ประกอบด้วยแนวทาง 4 ด้าน คือ ด้านการปฏิบัติหรือการกระทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ พบแนวทางการพัฒนา 5 แนวทาง ด้านหน้าที่และความรับผิดชอบต่อตนเอง พบแนวทางการพัฒนา 3 แนวทาง ด้านความรู้สึกรับผิดชอบต่อส่วนรวม พบแนวทางการพัฒนา 6 แนวทาง และด้านการเคารพสิทธิของผู้อื่น พบแนวทางการพัฒนา 6 แนวทาง รวมแนวทางการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ทั้งสิ้น 20 แนวทาง

คำสำคัญ: จิตสาธารณะ / แนวทางการพัฒนา

บทนำ

ปัจจุบันสังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลง มิติของสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมแบบเดิม อาจต้องถูกทับซ้อนด้วยแนวคิดรูปแบบวิธีการ ความเชื่อและเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นใหม่ ๆ ตามยุคสมัย สังคมที่โลกเต็มไปด้วยการเปลี่ยนแปลง การปรับตัว และการบริหารจัดการเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง ซึ่ง มนูญพงศ์ ชัยพันธุ์, สุดใจ เขียนภักดี และอนุสรณ์ นามประดิษฐ์ (2565) ได้กล่าวว่า การเจริญเติบโตด้านเทคโนโลยีที่เป็นผลผลิตสำคัญของโลกศตวรรษที่ 21 ได้อำนวยความสะดวกนานาในการแก้มวลมนุษย์ในโลก เช่น การประกอบอาชีพด้านธุรกิจ อุตสาหกรรม พาณิชยกรรมและการเกษตร ซึ่งเมื่อใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีมากเกินโดยไม่มีขอบเขตจำกัด ย่อมส่งผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงธรรมชาติของโลกได้การเปลี่ยนแปลงที่เป็นผลจากความเจริญเติบโตที่เป็นไปอย่างรวดเร็วของนวัตกรรมและเทคโนโลยีในศตวรรษที่ 21 จะส่งผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศโลกส่งผลให้สภาพภูมิอากาศแปรปรวน สภาพความแปรปรวนของภูมิอากาศก่อให้เกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติบ่อยครั้ง และทวีความรุนแรง อาทิ แผ่นดินไหว ดินถล่ม ภูเขาไฟระเบิด อุทกภัย วาตภัย ภัยแล้ง ไฟป่า ซึ่งทำให้ระบบนิเวศในของโลกอ่อนแอลงอย่างชัดเจน ซึ่งส่งผลกระทบเป็นลูกโซ่ย้อนกลับมาสู่วิกฤตในอาชีพและธุรกิจซึ่งเป็นวิถีการดำเนินชีวิตประจำวันของบุคคลในสาขาวิชาชีพต่าง ๆ ตามมา

จิตสาธารณะหรือจิตอาสา เป็นสิ่งที่มีความจำเป็น เป็นประโยชน์ในทุกระดับของสังคม ธนวรรณ เหมบาสัตย์ (2565) ได้กล่าวว่า ถ้าหากได้มีการพัฒนาให้เกิดขึ้นอย่างเข้มแข็ง ตั้งแต่บุคคลในระดับครอบครัวและที่สำคัญที่สุดการสร้างและปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีนั้น ต้องสร้างกับเด็กและเยาวชน เนื่องจากเด็กและเยาวชนกำลังอยู่ในช่วงเปลี่ยนผ่านของชีวิต สามารถรับรู้สิ่งที่ตัก

จากพ่อแม่ที่บ้าน ผู้ใหญ่ ผู้นำชุมชน พระสงฆ์ การดูแลลูกหลานในระดับชุมชนและสังคม ตลอดจนถึงสถาบันการศึกษา นอกจากจะอบรมสั่งสอนทั้งด้านวิชาการยังจะต้องอบรมคุณธรรม จริยธรรม ปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนรู้จักการเสียสละให้มากกว่ารับจะทำให้เด็กและเยาวชนพัฒนาจิตใจในการช่วยเหลือผู้อื่น มีความอ่อนน้อมถ่อมตน พัฒนาจิตใจตนเองสู่จิตสำนึกสาธารณะต่อไปในอนาคต การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนจะต้องมุ่งพัฒนาให้ครบทั้งด้านความรู้ ทักษะการปฏิบัติ คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่ถูกต้องดีงามเพื่อให้ผู้เรียนเติบโตเป็นประชากรที่มีคุณภาพของประเทศต่อไป โดยคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่สำคัญอย่างหนึ่งที่ควรมุ่งพัฒนาและปลูกฝังให้เกิดขึ้นในตัวของผู้เรียน รวมทั้งประชาชนคนไทยคือการมีจิตสาธารณะซึ่งเป็นคุณลักษณะที่มุ่งดำรงรักษาสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม การมีจิตใจที่เห็นคุณค่าของสาธารณสมบัติมากกว่าประโยชน์ส่วนตน รู้จักการแบ่งปันช่วยเหลือผู้อื่น ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่นำมาสู่ความเข้มแข็งของสังคม การมี จิตสาธารณะจึงเป็นสิ่งที่ทุกสังคมต้องการให้เกิดขึ้นในตัวสมาชิก ซึ่งการศึกษาเรียนรู้ในสถานศึกษาจะมีส่วนช่วยในการปลูกฝังคุณลักษณะดังกล่าวได้เป็นอย่างดี

แนวทางการพัฒนาจิตสาธารณะที่มีผู้พัฒนา และสร้างขึ้นมีหลากหลายแนวทาง การขับเคลื่อนนโยบาย จิตสาธารณะให้สำเร็จโรงเรียนควรสนับสนุนการจัดอบรมให้ความรู้ แก่ครูและนักเรียน การสร้างเครือข่ายกับชุมชน และหน่วยงานภายนอก การสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการ สนับสนุนการจัดกิจกรรมตามความสนใจของนักเรียนมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง รวมถึงมีการติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบ การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการรับใช้สังคม เพื่อให้เกิดจิตสาธารณะอย่างแท้จริง นักเรียนต้องมียุทธศาสตร์ประกอบทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการเคารพสิทธิของผู้อื่น ด้านการถือเบืงหน้าทีด้านการดูแลรักษา และด้านการบำเพ็ญประโยชน์ ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้เป็นตัวบ่งชี้ที่มีคุณภาพที่จะใช้เป็นตัวแปรสังเกตได้ในการวัดระดับจิตสาธารณะของนักเรียน อีกทั้งสามารถเป็นแนวทางในการปลูกฝัง ส่งเสริม และพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งจิตสาธารณะนี้จะติดตัวเขาไปจนเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในสังคมและร่วมสร้างสังคมที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันจิตสาธารณะของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์

เขต 1

วิธีการวิจัย

ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

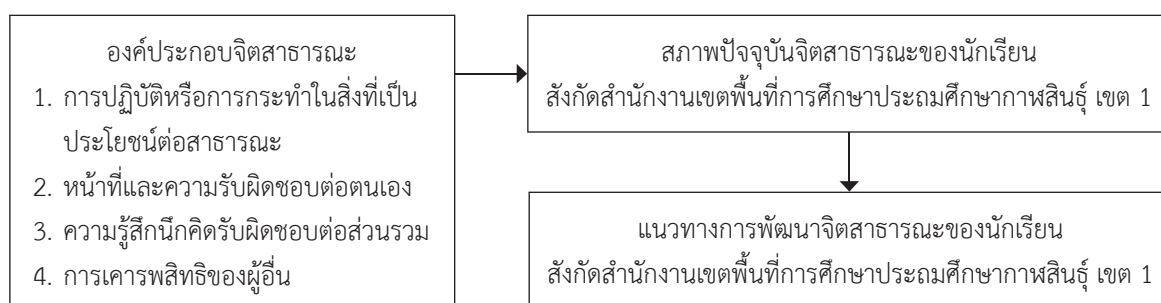
ประชากร ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติหน้าที่สอนระดับชั้นประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 จำนวน 1,315 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในระดับชั้นประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 จำนวน 307 คน ในการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยหลักการของ Yamane ใช้ในการประมาณค่าสัดส่วนของประชากรและกำหนดให้สัดส่วนของลักษณะที่สนใจในประชากร เท่ากับ 0.5 ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5% มีระดับความเชื่อมั่น 95% และได้นำมาสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยพิจารณาข้อมูลจำนวนของครูในแต่ละอำเภอของเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ให้ข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

กรอบแนวคิด

จากแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยนำมาสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยแนวทางการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ระยะที่ 1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับจิตสาธารณะของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ซึ่งเป็นแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) แบบเติมคำ และแบบมาตราส่วนประมาณค่า โดยเครื่องมือที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้อง จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมระหว่างความสมบูรณ์ความถูกต้องด้านภาษาที่ใช้และข้อเสนอแนะโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Objectives Congruent: IOC) ผลการวิเคราะห์ในการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของข้อคำถามพบว่า ข้อคำถามมีค่าตั้งแต่ 0.60-1.00 แสดงว่าข้อคำถามทุกข้อคำถาม มีความสอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการและวัตถุประสงค์การวิจัย สามารถนำไปสร้างเป็นแบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ได้ จากนั้นนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญแล้วนำไปทดลอง (Try Out) จำนวน 30 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อโดยใช้วิธี Item-Total Correlation ได้ค่าระหว่าง 0.28-0.62 และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.896 และคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าสอดคล้องของเนื้อหาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

2. ระยะที่ 2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ซึ่งแบบสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบจิตสาธารณะของนักเรียน ในระยะที่ 1 มาสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์ ประกอบไปด้วยองค์ประกอบจิตสาธารณะ ได้แก่ 1) การปฏิบัติหรือการกระทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ 2) หน้าที่และความรับผิดชอบต่อตนเอง 3) ความรู้สึกนึกคิดรับผิดชอบต่อส่วนรวม และ 4) การเคารพสิทธิของผู้อื่น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ระยะที่ 1

1. ขออนุญาตจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยถึงผู้อำนวยการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1
2. ผู้วิจัยส่งหนังสือจากมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความอนุเคราะห์การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย
3. ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ในการส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง
4. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลแบบสอบถามจากโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างสามารถเก็บแบบสอบถามกลับคืนได้จำนวน 307 ชุด จำแนกตามตำแหน่งครูผู้สอน จำนวน 294 ชุด คิดเป็นร้อยละ 95.77 และตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 13 ชุด คิดเป็นร้อยละ 4.23

ระยะที่ 2

1. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการขอหนังสือแนะนำตัวจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เพื่อขอความร่วมมือไปยังผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 7 คน ที่ได้กำหนดไว้โดยขออนุญาตสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน

2. ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 7 คน
3. ในการสัมภาษณ์แต่ละครั้งผู้วิจัยทำการจดบันทึกและบันทึกเสียงไว้ทุกครั้งโดยขออนุญาตในการบันทึกก่อนทำการบันทึก
4. ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความถูกต้องขอแบบสัมภาษณ์เพื่อดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับระดับคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean: $\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

แบบสอบถามเกี่ยวกับจิตสาธารณะของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยเกณฑ์ระดับคะแนน ดังนี้

- 5 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติจิตสาธารณะในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติจิตสาธารณะในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติจิตสาธารณะในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติจิตสาธารณะในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติจิตสาธารณะในระดับน้อยที่สุด

เกณฑ์การตีความของการแสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งจะนำคะแนนที่ได้รับจากการประเมินแบบสอบถามจิตสาธารณะของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 มาคำนวณหาคะแนนเฉลี่ยเพื่อทำการประเมินตามเกณฑ์ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

คะแนนเฉลี่ย	4.51-5.00	มีความคิดเห็น / เห็นด้วย มากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	3.51-4.50	มีความคิดเห็น / เห็นด้วย มาก
คะแนนเฉลี่ย	2.51-3.50	มีความคิดเห็น / เห็นด้วย ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.51-2.50	มีความคิดเห็น / เห็นด้วย น้อย
คะแนนเฉลี่ย	1.00-1.50	มีความคิดเห็น / เห็นด้วย น้อยที่สุด

ระยะที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

1. ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลในแบบสัมภาษณ์อีกครั้งเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและเชื่อถือได้
2. ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์การสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 และนำเสนอแนวทาง 4 ด้าน คือ ด้านการปฏิบัติหรือการกระทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ พบแนวทางการพัฒนา 5 แนวทาง ด้านหน้าที่และความรับผิดชอบต่อตนเอง พบแนวทางการพัฒนา 3 แนวทาง ด้านความรู้สึกรับผิดชอบต่อส่วนรวม พบแนวทางการพัฒนา 6 แนวทาง และด้านการเคารพสิทธิของผู้อื่น พบแนวทางการพัฒนา 6 แนวทาง รวมแนวทางการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ทั้งหมด 20 แนวทาง
3. ผู้วิจัยสร้างข้อสรุปซึ่งดำเนินการสรุปแนวทางการพัฒนาในแต่ละด้าน โดยการพรรณนาวิเคราะห์ตามที่น่าสนใจเสนอแนวทางทั้ง 4 ด้าน

ผลการวิจัย

ระยะที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันจิตสาธารณะของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 1 ปรากฏดังตารางที่ 1-5

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันจิตสาธารณะของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 โดยรวมและรายด้าน

สภาพปัจจุบันจิตสาธารณะของนักเรียน	ระดับความคิดเห็น			ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล	
1. ด้านการปฏิบัติหรือการกระทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ	4.48	0.59	มาก	2
2. ด้านหน้าที่และความรับผิดชอบต่อตนเอง	4.52	0.59	มากที่สุด	1
3. ด้านความรู้สึกรับผิดชอบต่อส่วนรวม	4.45	0.61	มาก	3
4. ด้านการเคารพสิทธิของผู้อื่น	4.37	0.60	มาก	4
โดยรวม	4.45	0.60	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันจิตสาธารณะของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด โดยเรียงลำดับจากมากที่สุดไปน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านหน้าที่และความรับผิดชอบต่อตนเอง ด้านการปฏิบัติหรือการกระทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ด้านความรู้สึกรับผิดชอบต่อส่วนรวม และด้านการเคารพสิทธิของผู้อื่น ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันจิตสาธารณะของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ด้านการปฏิบัติหรือการกระทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ

ด้านการปฏิบัติหรือการกระทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ	ระดับความคิดเห็น			ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล	
1. การมีปฏิสัมพันธ์กันโดยใช้ความสามารถช่วยเหลือและการมีส่วนร่วม	4.47	0.56	มาก	5
2. มีความรัก ความเอื้ออาทร สมานฉันท์	4.50	0.50	มาก	2
3. มีการเรียนรู้จากการปฏิบัติหรือทำกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง	4.51	0.56	มากที่สุด	1
4. การปฏิบัติตามกฎระเบียบสังคม	4.46	0.56	มาก	3
5. มีจิตสำนึกที่เป็นไปเพื่อประโยชน์เกื้อกูลต่อสาธารณะชนคนหมู่มาก	4.48	0.61	มาก	4
6. การช่วยเหลือดูแลรักษาสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นสิ่งของสาธารณะสมบัติ	4.47	0.61	มาก	6
7. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคม โดยการแสดงความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละทรัพย์สินหรือแรงงานของตนต่อส่วนรวม	4.46	0.66	มาก	8
8. เห็นคุณค่าหรือการให้คุณค่าแก่การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม	4.47	0.66	มาก	7
โดยรวม	4.48	0.59	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า สภาพปัจจุบันจิตสาธารณะของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 1 ด้านการปฏิบัติหรือการกระทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ระดับมากถึงมากที่สุด โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้แก่ มีการเรียนรู้จากการปฏิบัติหรือทำกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง การปฏิบัติตามกฎระเบียบ มีจิตสำนึกที่เป็นไปเพื่อประโยชน์เกื้อกูลต่อสาธารณะชนคนหมู่มาก การมีปฏิสัมพันธ์กันโดยใช้ความสามารถช่วยเหลือและการมีส่วนร่วม การช่วยเหลือดูแลรักษาสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นสิ่งของสาธารณะ

สมบัติ เห็นคุณค่าหรือการให้คุณค่าแก่การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมมีระดับความคิดเห็นเท่ากัน และข้อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคม โดยการแสดงความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เสียสละทรัพย์สินหรือแรงงานของตนต่อส่วนรวม ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันจิตสาธารณะของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ด้านหน้าที่และความรับผิดชอบต่อตนเอง

ด้านหน้าที่และความรับผิดชอบต่อตนเอง	ระดับความคิดเห็น			ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล	
1. มีสุขภาพจิตดีและมองโลกในแง่ดี	4.43	0.56	มาก	6
2. มีองค์ความรู้และความสามารถในการแสวงหาความรู้	4.46	0.64	มาก	3
3. การแสดงความรู้สึกและการปฏิบัติที่เกี่ยวกับการกระทำตามหน้าที่ที่รับผิดชอบต่อตนเอง	4.56	0.61	มากที่สุด	1
4. การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับคนอื่น และยกย่องและให้เกียรติผู้อื่น	4.44	0.56	มาก	5
5. ความรู้สึกที่ดีให้กำลังใจและเชื่อใจต่อผู้อื่น	4.45	0.56	มาก	4
6. มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมโดยมีความรับผิดชอบต่อเพื่อนหรือบุคคลอื่น	4.56	0.62	มากที่สุด	2
โดยรวม	4.52	0.59	มากที่สุด	

จากตารางที่ 3 พบว่า สภาพปัจจุบันจิตสาธารณะของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ด้านหน้าที่และความรับผิดชอบต่อตนเองโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ระดับมากที่สุดถึงมากที่สุด โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้แก่ การแสดงความรู้สึกและการปฏิบัติที่เกี่ยวกับการกระทำตามหน้าที่ที่รับผิดชอบต่อตนเอง มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมโดยมีความรับผิดชอบต่อเพื่อนหรือบุคคลอื่น มีองค์ความรู้และความสามารถในการแสวงหาความรู้ ความรู้สึกที่ดีให้กำลังใจและเชื่อใจต่อผู้อื่น และมีสุขภาพจิตดีและมองโลกในแง่ดี ตามลำดับ

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันจิตสาธารณะของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ด้านความรู้สึกนึกคิดรับผิดชอบต่อส่วนรวม

ด้านความรู้สึกนึกคิดรับผิดชอบต่อส่วนรวม	ระดับความคิดเห็น			ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล	
1. การรับรู้สิทธิและหน้าที่ของตนในการปฏิบัติตนเพื่อสังคม	4.49	0.56	มาก	2
2. การคำนึงถึงผลประโยชน์ต่อส่วนรวม	4.46	0.66	มาก	3
3. การใช้และรักษาสมบัติส่วนรวม	4.56	0.61	มากที่สุด	1
4. การสวดสวดดูแลสมบัติส่วนรวม	4.40	0.61	มาก	4
5. มีการวางแผนการใช้ของส่วนรวม	4.34	0.60	มาก	5
โดยรวม	4.45	0.61	มาก	

จากตารางที่ 4 พบว่า สภาพปัจจุบันจิตสาธารณะของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ด้านความรู้สึกนึกคิดรับผิดชอบต่อส่วนรวม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ระดับมากที่สุดถึงมากที่สุด โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้แก่ การใช้และรักษาสมบัติส่วนรวม การรับรู้สิทธิและหน้าที่ของตนในการปฏิบัติตนเพื่อสังคม การคำนึงถึงผลประโยชน์ต่อส่วนรวม การสวดสวดดูแลสมบัติส่วนรวม และมีการวางแผนการใช้ของส่วนรวม ตามลำดับ

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันจิตสภาวะของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ด้านการเคารพสิทธิของผู้อื่น

ด้านการเคารพสิทธิของผู้อื่น	ระดับความคิดเห็น			ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล	
1. การปกป้องเคารพสิทธิตนเอง และผู้อื่น	4.64	0.54	มากที่สุด	1
2. การให้เกียรติรับฟังความคิดเห็น	4.42	0.75	มาก	3
3. การรู้จักแบ่งปัน และเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ของส่วนรวม	4.63	0.55	มากที่สุด	2
4. การแนะนำ และแก้ปัญหาให้ผู้อื่น	4.26	0.60	มาก	4
5. การอำนวยความสะดวกให้ผู้อื่น	4.16	0.61	มาก	5
6. การบริจาคทรัพย์สินของให้ผู้อื่น	4.09	0.62	มาก	6
โดยรวม	4.37	0.61	มาก	

จากตารางที่ 5 พบว่า สภาพปัจจุบันจิตสภาวะของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 1 ด้านการเคารพสิทธิของผู้อื่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ระดับมากถึงมากที่สุด โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้แก่ การปกป้องเคารพสิทธิตนเอง และผู้อื่น การรู้จักแบ่งปัน และเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ของส่วนรวม การให้เกียรติรับฟังความคิดเห็น การแนะนำ และแก้ปัญหาให้ผู้อื่น การอำนวยความสะดวกให้ผู้อื่น และการบริจาคทรัพย์สินของให้ผู้อื่น ตามลำดับ

ระยะที่ 2 ผลการศึกษาศึกษาแนวทางการพัฒนาจิตสภาวะของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 1 โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน โดยมีองค์ประกอบจิตสภาวะของนักเรียน 4 ด้าน คือ 1) การปฏิบัติหรือการกระทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ 2) หน้าที่และความรับผิดชอบต่อตนเอง 3) ความรู้สึกรับผิดชอบต่อส่วนรวม และ 4) การเคารพสิทธิของผู้อื่น รายละเอียดดังนี้

1. ด้านการปฏิบัติหรือการกระทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ

แนวทางการพัฒนาด้านการปฏิบัติหรือการกระทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ มีดังนี้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้อำนวยการโรงเรียนต้องถ่ายทอดนโยบายให้กับครูผู้ปฏิบัติงาน

1.2 มีการจัดประชุมมอบหมายให้ครูได้จัดกิจกรรมสอดคล้องกับสร้างจิตสำนึกที่ดีของนักเรียนในด้านของการ มีจิตสาธารณะ

1.3 บูรณาการให้เกิดหลากหลายของกิจกรรม ซึ่งกิจกรรมจิตสาธารณะขึ้นอยู่กับกรอบแบบกิจกรรมของครู ครูจะเป็นผู้ฝึกฝนด้วยการจัดกิจกรรมต่าง ๆ

1.4 ให้นักเรียนมีส่วนร่วม และทำซ้ำ ๆ ทำบ่อย ๆ อีกจนเกิดเป็นนิสัยของนักเรียน

1.5 กิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นควรมีความเหมาะสมของงานที่จะมอบหมายให้นักเรียนได้รับผิดชอบร่วมกับ ชุมชน และหน่วยงานอื่น ๆ

2. ด้านหน้าที่และความรับผิดชอบต่อตนเอง

แนวทางการพัฒนาด้านหน้าที่และความรับผิดชอบต่อตนเอง มีดังนี้

2.1 การส่งเสริมกิจกรรมจิตอาสาหรือจิตสาธารณะให้แก่แก่นักเรียนนั้น ควรฝึกทำกิจกรรมต่าง ๆ จนเกิดเป็นนิสัย ทำซ้ำ ๆ

2.2 สร้างการเรียนรู้และเห็นคุณค่าของการทำประโยชน์ร่วมกันนักเรียนจะเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อตนเอง มากขึ้น

2.3 ฝึกฝนให้มีความรับผิดชอบสามารถแยกแยะกิจกรรมที่ควรจะทำซึ่งสามารถตัดสินใจด้วยตนเองได้

3. ด้านความรู้สึกรู้สึกนึกคิดรับผิดชอบต่อส่วนรวม
แนวทางการพัฒนาด้านความรู้สึกรู้สึกนึกคิดรับผิดชอบต่อส่วนรวม มีดังนี้
 - 3.1 สถานศึกษาและคุณครูมีเจตคติที่เป็นบวกต่อการสร้างจิตสาธารณะที่มีต่อส่วนรวมทำให้นักเรียนได้ตระหนักเห็นว่าควรเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม
 - 3.2 ควรมีการเพิ่มหลักสูตรการเรียนการสอน เกี่ยวกับการด้านทุจริต
 - 3.3 ครูสอดแทรกแนวการนึกคิดรับผิดชอบต่อส่วนรวมเข้าไปในการทำกิจกรรมการเรียนให้หลากหลาย
 - 3.4 มีการฝึกฝนนักเรียนด้านจิตสาธารณะอย่างสม่ำเสมอ รวมไปถึงการปลูกฝังด้านคุณธรรมจริยธรรมที่มีต่อส่วนรวมและบุคคลอื่น ๆ
 - 3.5 เชื่อมโยงการมีจิตสาธารณะให้หลากหลายมิติ
 - 3.6 ฝึกให้นักเรียนมีความคิดรับผิดชอบต่อส่วนรวมมากยิ่งขึ้น
4. ด้านการเคารพสิทธิของผู้อื่น
แนวทางการพัฒนาด้านการเคารพสิทธิของผู้อื่น มีดังนี้
 - 4.1 ภาครัฐจะต้องมอบหมายนโยบายการปฏิบัติที่ชัดเจนควรมีการพัฒนาหลักสูตรเกี่ยวกับจิตสาธารณะที่มุ่งเน้นให้สร้างนักเรียนเพื่อเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคต
 - 4.2 มีการฝึกฝนให้นักเรียนรู้จักเรียนรู้การอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม โดยเริ่มจากสังคมในโรงเรียนการรู้จักปรับตัวมีมารยาทที่เหมาะสม
 - 4.3 รู้จักการให้การเสียสละเพื่อให้ภารกิจที่ได้รับมอบหมายประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์
 - 4.4 ฝึกฝนนักเรียนให้รู้จักการเคารพกฎกติกา และมารยาททางสังคมต้องเข้ากับทุกคนในสังคมเท่าเทียมกัน
 - 4.5 ให้ความสำคัญการเคารพสิทธิของผู้อื่น
 - 4.6 ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเน้นย้ำอย่างจริงจัง และมีการติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันจิตสาธารณะของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.45$, $S.D.=0.60$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านหน้าที่และความรับผิดชอบตนเองมีความคิดเห็น เห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{X}=4.52$, $S.D.=0.59$) และสามารถเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการปฏิบัติหรือการกระทำในสิ่งที่ เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ($\bar{X}=4.48$, $S.D.=0.59$) ด้านความรู้สึกรู้สึกนึกคิดรับผิดชอบต่อส่วนรวม ($\bar{X}=4.45$, $S.D.=0.61$) และด้านการเคารพสิทธิของผู้อื่น ($\bar{X}=4.37$, $S.D.=0.60$) ตามลำดับ สืบเนื่องจากการมีการปฏิบัติหรือการกระทำในสิ่งที่ เป็นประโยชน์ต่อด้านความรู้สึกรู้สึกนึกคิดรับผิดชอบต่อส่วนรวม มีการเคารพสิทธิของผู้อื่น มีการทำหน้าที่และมีความรับผิดชอบตนเอง ดังจะเห็นได้จากการแสดงความรู้สึกรู้สึกและการปฏิบัติ ที่เกี่ยวกับการกระทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายตนเอง และมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมโดยมีความรับผิดชอบต่อเพื่อนหรือบุคคลอื่น มีองค์ความรู้และความสามารถในการแสวงหาความรู้ มีสุขภาพจิตดีและมองโลกในแง่ดี และความรู้สึกที่ดีให้กำลังใจและเชื่อใจต่อผู้อื่น ตามลำดับ สอดคล้องกับ ศิริกมล นนทะภา (2560) ศึกษาองค์ประกอบของคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ องค์ประกอบของคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะของนักเรียน มีองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ ด้านจิตสาธารณะเกี่ยวกับตนเอง ด้านจิตสาธารณะเกี่ยวกับสังคม และด้านจิตสาธารณะเกี่ยวกับครอบครัว ผลการศึกษาระดับและเปรียบเทียบคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะนักเรียนตามความคิดเห็นของครูและผู้ปกครองนักเรียน พบว่า ในภาพรวมนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 มีระดับคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากการมีจิตสาธารณะเกี่ยวกับตนเอง การมีจิตสาธารณะเกี่ยวกับครอบครัว และการมีจิตสาธารณะเกี่ยวกับสังคม และสอดคล้องกับ พระมหาวรวิธธีร จันทร์ชื่น (2565) การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา นวัตกรรมที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ คือ ผู้วิจัยได้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการรับใช้สังคมเพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะ 4 องค์ประกอบ เนื่องจากมีขั้นตอนสำคัญในการพัฒนา จิตสาธารณะ 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ ขั้นที่ 2 ขั้นลงมือปฏิบัติ ขั้นที่ 3 ขั้นสะท้อนความคิด ขั้นที่ 4 ขั้นสรุปและชื่นชม ซึ่งขั้นตอนการจัด

การเรียนการสอนทั้ง 4 ขั้นนี้ทำให้นักเรียนมีจิตสาธารณะสูงขึ้นทุกด้าน ตามลำดับดังนี้ 1) ด้านการดูแลรักษาตนเอง 2) ด้านการถือเป็นหน้าที่ 3) ด้านการบำเพ็ญประโยชน์ และ 4) ด้านการเคารพสิทธิของผู้อื่น

2. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 โดยการสัมภาษณ์ ทั้งนี้แนวทางการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ประกอบด้วยแนวทาง 4 ด้าน และสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 ด้านการปฏิบัติหรือการกระทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ผู้บริหารสถานศึกษาควรถ่ายทอดนโยบายให้กับครูผู้ปฏิบัติงานโดยมีการจัดประชุมมอบหมายให้ครูได้จัดกิจกรรมสอดคล้องกับสร้างจิตสำนึกที่ดีของนักเรียนในด้านการมีจิตสาธารณะ ซึ่งได้บูรณาการให้เกิดหลากหลายของกิจกรรม ซึ่งกิจกรรมจิตสาธารณะขึ้นอยู่กับกรอบกิจกรรมของครู ครูจะเป็นผู้ฝึกฝนด้วยการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ทำให้นักเรียนมีส่วนร่วม และทำซ้ำ ๆ ทำบ่อย ๆ จนเกิดเป็นนิสัยของนักเรียน กิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นควรมีความเหมาะสมของงานที่จะมอบหมายให้นักเรียนได้รับผิดชอบร่วมกับชุมชน และหน่วยงานอื่น ๆ สอดคล้องกับ สมพงษ์ ธารคุณ (2563) พบว่า ผู้บริหารเห็นถึงความสำคัญของการมีจิตสาธารณะของนักเรียนว่า เป็นสิ่งสำคัญและเป็นคุณลักษณะที่ดีต่อการนำมาฝึกใช้ และปฏิบัติภายในโรงเรียน และนักเรียนยังขาดความเข้าใจเกี่ยวกับคุณลักษณะของจิตสาธารณะ โดยนักเรียนยังขาดการรับรู้ และความเข้าใจในการมีจิตสาธารณะจากภายในตนเองและการคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวม แนวทางการเสริมสร้างจิตสาธารณะให้กับนักเรียน ระดับมัธยมศึกษา ในจังหวัดนครสวรรค์ ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา ได้แก่ ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น ด้านการบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม และ 4) แนวทางการจัดกิจกรรม ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมการพัฒนา ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง ด้านความรักความสามัคคี ด้านค่านิยม ด้านจริยธรรม และสอดคล้องกับ จันทรัตน์ สารคำ (2563) นักเรียนเห็นว่ากิจกรรมการเรียนรู้มีความหลากหลายน่าสนใจ นักเรียนมีความสุขในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ ได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง มีความคุ้นชิน ตระหนักถึงความสำคัญของการไม่ทำลายสาธารณะสมบัติ และสิ่งแวดล้อม ให้เกิดความซื่อสัตย์เสียสละได้ร่วมกันคิด วางแผน ทั้งลงมือปฏิบัติในการแสดงออกซึ่งการดูแลรักษาและสามารถเชื่อมโยงการวิเคราะห์ การดูแลรักษาสาธารณะสมบัติของชุมชนที่แวดล้อมรอบตัวนักเรียน สามารถพัฒนาพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนได้

2.2 ด้านหน้าที่และความรับผิดชอบต่อตนเอง การส่งเสริมกิจกรรมจิตอาสา หรือจิตสาธารณะให้แก่แก่นักเรียนนั้น ควรฝึกทำกิจกรรมต่าง ๆ จนเกิดเป็นนิสัย ทำซ้ำ ๆ นักเรียนจะเกิดการเรียนรู้และเห็นคุณค่าของการทำประโยชน์ร่วมกัน นักเรียนจะเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อตนเองมากขึ้น ที่สำคัญนักเรียนจะรู้จักหน้าที่ของตนเองและมีความรับผิดชอบสามารถแยกแยะกิจกรรมที่ควรจะทำซึ่งสามารถตัดสินใจด้วยตนเองได้ สอดคล้องกับ ธนวรรณ เหมบาสัตย์ (2565) ได้เก็บรวบรวมข้อมูลในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะของนักเรียนในระหว่างที่ทำการทดลอง ซึ่งเป็นการสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะโดยครู โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ และเป็นการประเมินตนเองของนักเรียน โดยใช้แบบประเมินตนเองในการปฏิบัติตนเป็นผู้มี จิตสาธารณะของนักเรียน พบว่า พฤติกรรมของนักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นเป็นอย่างมาก ได้แก่ พฤติกรรมในการอาสาทำประโยชน์ให้โรงเรียนการช่วยเหลือผู้ปกครอง ช่วยเหลือคุณครู และเพื่อน พี่ น้อง ในโรงเรียน การมีน้ำใจแบ่งปันสิ่งของของตนเองมีอยู่ให้ผู้อื่นอยู่เสมอ การมีน้ำใจกับเพื่อนในห้องเรียน และเพื่อนนอกห้องเรียน พฤติกรรมความรักโรงเรียนต้องการให้โรงเรียนสะอาดน่าอยู่ โดยการช่วยกันเก็บขยะและไม่ทิ้งเศษขยะในพื้นที่บริเวณโรงเรียน การช่วยกันดูแลความสะอาดทรัพย์สินสมบัติที่เป็นของส่วนรวมในโรงเรียนไม่ว่าจะเป็นโต๊ะ เก้าอี้ ประตู หน้าต่าง ห้องน้ำ โดยการไม่ขีดเขียนหรือทำลายให้เกิดความเสียหาย การเห็นคุณค่าของทรัพยากรในโรงเรียน เช่น ปิดน้ำ ปิดไฟ ปิดพัดลม เมื่อไม่ใช้แล้ว ไม่นำโทรศัพท์มาเสียบแบตเตอรี่ทิ้งไว้ในห้องเรียน ปฏิบัติตนตามกฎหมายของโรงเรียน มีความรับผิดชอบมาเข้าแถวเคารพธงชาติตรงต่อเวลา ทั้งยังมีการร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์กับทางวัด และชุมชนอีกด้วย

2.3 ด้านความรู้สึกรักนึกคิดถึงรับผิดชอบต่อส่วนรวม สถานศึกษาและคุณครูมีเจตคติที่เป็นบวกต่อการสร้าง จิตสาธารณะที่มีต่อส่วนรวมทำให้นักเรียนได้ตระหนักเห็นว่าควรเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม เป็นสิ่งที่พึงกระทำและมีประโยชน์ต่อสาธารณะเป็นอย่างยิ่ง ควรมีการเพิ่มหลักสูตรการเรียนการสอน เกี่ยวกับการด้านทุจริต ครูสอดแทรกแนวการนึกคิดถึงรับผิดชอบต่อส่วนรวมเข้าไปในการทำกิจกรรมการเรียนให้หลากหลาย ตลอดจนการฝึกฝนนักเรียนด้านจิตสาธารณะอย่างสม่ำเสมอ รวมไปถึงการปลูกฝังด้านคุณธรรมจริยธรรมที่มีต่อส่วนรวมและบุคคลอื่น ๆ ก็จะสามารถเชื่อมโยงได้หลาย ๆ มิติทำให้นักเรียนมีความคิด

รับผิดชอบต่อส่วนรวมมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ จันทรรัตน์ สาริคำ (2563) ได้กล่าวไว้ว่าแนวทางการพัฒนากิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาโรงเรียนควรจัดกิจกรรมการบูรณาการเข้าไปใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้หรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้เหมาะสมกับช่วงวัย ช่วงชั้นให้นักเรียนได้เรียนรู้จากสถานการณ์จริง การเรียนรู้จากสิ่งรอบตัวไม่ว่าจะเป็นที่บ้านหรือที่โรงเรียน หลักการทำงานต้องทำอย่างต่อเนื่องและทุกคนมีส่วนร่วม ต้องสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของจิตสาธารณะให้กับนักเรียนใช้สถานการณ์จริง มีแกนนำในการทำกิจกรรมในกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีการเสริมแรง การสะท้อน และการวัดผลประเมินผลอย่างเป็นระบบเพื่อให้ทราบว่าสิ่งที่ดำเนินการมานั้นประสบผลสำเร็จบรรลุเป้าหมายหรือไม่ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาจิตสาธารณะให้ชัดเจนช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความมั่นใจโดยไม่หวังผลตอบแทน และเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชนและสังคม และสอดคล้องกับ ปิยะธิดา วรญาโณปกรณ์ (2563) กล่าวถึงองค์ประกอบความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ได้แก่การมุ่งมั่น ตั้งใจแก้ปัญหาส่วนรวม การทำหน้าที่ที่ได้รับด้วยความเต็มใจ การปฏิบัติตามกฎระเบียบสังคม และการร่วมทำกิจกรรมเพื่อส่วนรวม

2.4 ด้านการเคารพสิทธิของผู้อื่น ภาครัฐจะต้องมอบหมายนโยบายการปฏิบัติที่ชัดเจนควรมีการพัฒนาหลักสูตรเกี่ยวกับจิตสาธารณะที่มุ่งเน้นให้สร้างนักเรียนเพื่อเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคต มีการฝึกฝนให้นักเรียนรู้จักเรียนรู้การอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม โดยเริ่มจากสังคมในโรงเรียนการรู้จักปรับตัวมีมารยาทที่เหมาะสม รู้จักการให้การเสียสละเพื่อให้ภารกิจที่ได้รับมอบหมายประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ดังนั้น การพัฒนาคุณลักษณะจิตสาธารณะของนักเรียนเป็นฝึกให้รู้จักการเคารพกฎกติกา และมารยาททางสังคมต้องใช้กับทุกคนในสังคมเท่าเทียมกัน และจะส่งผลให้เกิดการเคารพสิทธิของผู้อื่นตามมาด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเน้นย้ำให้ความสำคัญอย่างจริงจัง และควรมีการติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ มนูญพงศ์ ชัยพันธุ์, สุดใจ เขียนภักดี และอนุสรณ์ นามประดิษฐ์ (2565) กล่าวว่า การสังเคราะห์สาระเกี่ยวกับจิตสาธารณะกับวิถีชีวิตของบุคคลในยุคศตวรรษที่ 21 มีจุดประสงค์สำคัญ คือ การนำเสนอจิตสาธารณะของบุคคลในยุคศตวรรษที่ 21 ที่ควรมีเพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมในยุคศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีความสุข ซึ่งพบว่า จิตสาธารณะในศตวรรษที่ 21 ที่บุคคลควรพัฒนาให้เกิดขึ้นในตัวตน การให้เกียรติตนเองและเคารพสิทธิของผู้อื่น ได้แก่ จิตแห่งวิทยาการ (Disciplined Mind) จิตแห่งการสังเคราะห์ (Synthesizing Mind) จิตแห่งการสร้างสรรค์ (Creating Mind) จิตแห่งความเคารพ (Respectful Mind) จิตแห่งคุณธรรม (Ethical Mind) โดยที่องค์ประกอบของจิตสาธารณะในยุคศตวรรษที่ 21 ควรประกอบไปด้วย ความเชื่อมั่นและความไว้วางใจต่อกัน (Trusting) ความใส่ใจต่อผู้อื่น (Caring) การแบ่งปันกับผู้อื่น (Sharing) ความร่วมมือร่วมใจ (Collaborating) เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ควรมีการส่งเสริมการพัฒนาจิตสาธารณะในด้านต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอโดยเฉพาะด้านการเคารพสิทธิของผู้อื่นให้มากยิ่งขึ้น เนื่องจากผลการศึกษาสภาพปัจจุบันจิตสาธารณะของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ด้านการเคารพสิทธิของผู้อื่นนั้นมีค่าน้อยที่สุด
2. ผู้บริหารสถานศึกษา ควรสร้างความตระหนักให้ครูเห็นความสำคัญในการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนและร่วมกันเสริมสร้างให้เกิดขึ้นด้วยวิธีการที่หลากหลาย
3. สถานศึกษาควรมีลักษณะการจัดกิจกรรมจิตสาธารณะในการบริหารกิจกรรมจิตสาธารณะในโรงเรียนอย่างชัดเจน พร้อมกับการใช้คู่มือการปฏิบัติเป็นแนวทาง ซึ่งอาจปรับเปลี่ยนให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับบริบทของแต่ละสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษารูปแบบการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนระดับประถมศึกษา
2. ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนระดับประถมศึกษา โดยการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
3. ควรมีการศึกษาการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูและผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับจิตสาธารณะของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

4. ควรมีการศึกษาเชิงลึกที่เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพในการศึกษาโรงเรียนที่นักเรียนมีจิตสาธารณะดีเด่น หรือศึกษา
กลยุทธ์โรงเรียนที่มีการพัฒนาจิตสาธารณะดีเด่น

เอกสารอ้างอิง

- กรรยา พรธนา. (2559). จิตสาธารณะสร้างได้ง่ายนิดเดียว. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จริยา เจนทนา. (2565). รูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมจิตอาสาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัด
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดจันทบุรี [วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณบัณฑิต].
https://digital_collect.lib.buu.ac.th/dcms/files/58810095.pdf
- จิระเดช พันตเสถียรวงศ์. (2563). รูปแบบการบริหารการสร้างคุณธรรมด้านจิตอาสาของนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา [วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- จันทร์ตน สารีคำ. (2563). การพัฒนากิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา [วิทยานิพนธ์
ปริญญาคุุณบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- ธนวรรณ เข็มบาสัตย์. (2565). การพัฒนารูปแบบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 [วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณบัณฑิต].
<https://fulltext.rmu.ac.th/fulltext/2565/M131525/Hembasat%20Tanawan/0111.pdf>
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 9). สุวีริยาสาส์น.
- ปิยะธิดา วรญาโนปกรณ์. (2563). รูปแบบการจัดกิจกรรมจิตอาสาของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายการศึกษาพูนพิน 4 (ศรีวิชัย)
จังหวัดสุราษฎร์ธานี [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- พระมหาวรวิธธีร จันทรชีน. (2565). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการรับใช้สังคมเพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะ
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น [วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณบัณฑิต].
http://grad.vru.ac.th/VRU_Thesis/thesis/file_pdf/Full_62da1be451d4d.pdf
- มบุญพงศ์ ชัยพันธุ์, สุดใจ เขียนภักดี และ อนุสรณ์ นามประดิษฐ์. (2565). จิตสาธารณะกับวิถีบุคคลในยุคศตวรรษที่ 21.
วารสารสถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ, 8(2), 431-432.
- ศิริกมล นนทะภา. (2560). แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต].
<https://fulltext.rmu.ac.th/fulltext/2560/122586/Nontapa%20Sirikamon.pdf>
- สมพงษ์ ณะคุณ. (2563). แนวทางการเสริมสร้างจิตสาธารณะให้กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์.
วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์, 8(2), 289-290.